

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:
külső szénutca Sikó-ház, 36 számmal.
Kiadó hivatal:
Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:
Évnyegyenként 3, félre 6 pfrt, külföldre évenyenként 4 pfrt.
Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csütörtökön és Vasárnap.
Hirdetések minden egyes hirdetés után 10 pkr bérlegdíj és minden négyhasábos egy sor után számítandó 4 pkr beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyzók u. m. előfizetés, hirdetések, reclamatiók sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

SZÉTTÉKINTÉSEK.

(D) Olvasóink előtt tudva van, hogy a francia és orosz császár légyottát adott egymásnak a württembergi királyság fővárosában Stuttgartban, s midőn éppen ezen lépés előintézkedéseivel kapcsolatban merült fel az angol, orosz és francia közti hármasszövetség szándékának híre, Németország egy része tán nem alaptalan aggodalommal tekintene összejövételébe.

Feltűnő az, hogy az orosz diplomácia azon idő óta mind több figyelemmel kíméli az angol érzékenységeket, s nemcsak azt látta jónak, hogy az indiai lázadásrai legkisebb befolyás híre ellen is magát igazolja, de az angol-chinai politika irányában is, hol eddig közönyös volt, most pártolását jelentette ki.

A szorosabb összehatározás kezd is mind valószínűbbé válni, s már arról is beszélnek, hogy Párizsban az új szövetség három koronás feje találkozni fogna. Addig azonban a stuttgarti találkozásról is nagy híreket terjesztenek, ott t. i. még arról is akarna szó lenni, hogy a nápolyi királyt félre lőkve, az ottani trónra megint a Murat-dynastiát ültethessék, sőt még Lombardia sorsához is, Ausztria híre, tudta nélkül, hozzászólani kívánnának, s azt Piemontot fognák csatolni (?)

Talán igen siet még a hír Európa máppájának külgaztatásával, vagy tán mi álmodozunk, s mire felébredünk, már Oláhország a Tiszáig, s már Piemont a kárni alpesekig rugtatja ki határát, összeülkezvén a diplomácia és a nemzetségek álmai?

Mindenestre a stuttgarti találkozásba, főként a főbb német hatalmasságok, méltán helyezhetnek nagy fontosságot, nemcsak azért, hogy ezt a darmstadti herceget eszközölje ki, ki az orosz csárral vérségi viszonyban áll, s nem is csak azért, hogy a császárokat a württembergi király fogadja el, szintén rokona az orosz császárnak; de fontos azért is, mert még egy sereg apró német király és herceg gyűl oda össze, s aligha szó nem lesz a német „Bund“ viszonyainak módosításáról, miután ugyanazon nemzetségek apró feudális urai mindig félni szoktak, ugyanazon nemzetségek dynastiáitól, s rendszerint több garantiát látnak idegenek protectiojában.

Lehet azonban ezen bajfórlatu eseménynek az utóbbi esetben egyéb következménye is, t. i. történhetik, hogy ez az Ausztria és Poroszország közti antagonizmus megszüntetésére szolgál; bárha nem igen lehet gondolni, hogy az oroszhoz oly jól Poroszország ilyes helyezetre jusson. De „kein Bruder in Spiel“ azt mondja a német, s meglehet, hogy ezt a muszka is megtanulja, miután jól beszél németül, — s egy jó diplomatai schackvonásért, elfeledi egy kisért az atyafiságot.

De Anglián fordul csakugyan meg az ajtó sarka. Az ő indiai nyomorúságai, politikájában hasznost az üdvességes ellen is ajánlhatóvá tehetnék volna ugyan; de az indiai dolgok színe a vépiros után kezd rózsaszínűvé válni, s remélni lehet, hogy John Bull bácsi borzasztólag meglazsokolandja Brahma és Wisnu halottáit s Mahomed híveit. Már is híre van, hogy a rémületes, s inkább nők és aggasztának vére által emlékeztet mozgalom főnöke, magát és családját vég eleséggedésében meggyilkolta volna.

Magyarországi gaboná- és borkereskedés.

II.

A bánáti, s az ugynevezett marosi gabonát az előtt is hajón, most is úgy szállítják Győrbe, Mosonyba, innen pedig tovább vagy Bécsbe, vagy Cseh- s Morvaországba, vagy Bajorhonba, Poroszhonba és Sziléziába. A bánági gabonakereskedők ennél fogva nagyobb részét az évnek Győrött, Mosonyban, vagy Bécsben, itt pedig rendszeren az ugynevezett „Mehlmarkt“ nevű téren lévő „Hôtel Meissl“ csarnokában töltik. A nevezett piacokon sem Bessarabia, sem Európa egyéb tartományának gabonakereskedői a bánágiakkal nem versenyezhetnek; mert az olcsó bessarabiai gabona, vasuton szállítva a nevezett piacokra, már drágább a hajókon odavontatott bánáginnál. Már pedig a dolgok ilyen állásánál a bánágiak csak nem akarhatnak saját kárukra Triesten versenyezni, midőn más jó piacok nyitva állanak.

Lehet — mert volt már eset, — hogy Angol- és Franciaországban rosz termés lesz, s így azon része, mely Hamburgban szűkséglét nem fedezheti, a Feketetengerhez közelebb ádriai kikötőkre szorul, minek következtében az odessai gabona árának magasabb volta mellett a magyar gabonának ideiglenesen jobb piac nyílik az ádriai tengerpart körül; még akkor is természetes útja a bánági gabonának nem Triest, hanem újból meg újból Sziszek-Fiume.

Magas kormányunk áthatva ezen utójára nevezett kikötő fontosságától, némely cikkekre nézt nem rég a triesthez hasonló kedvezményekben részesíteni jónak látta.

Felső-Magyarország szintén sokkal közelebb áll Poroszországhoz, Sziléziához, Bajorországhoz, Cseh- s Morvaországhoz, hogysem gabonájával a triesti piacon megjelenni akarni kedvet kapjon.

A magyar borknak Triest lehet piaca, de a világért

sem kizárólagos; lehet annyiban, a mennyiben a sok „vino di tavola“ című rosz leveket megunt olasz honi piacok ott keresendik; mert északamerikai hajó, miután a gibraltari szoroson egyszer bejött, ha már bort csakugyan venni akar, szinte képes lesz ebbéli szükségletét a közelebb levő spanyol s francia kikötőkben megvenni, mint expresse Triestbe vitorlázni, akár pedig gözölgöni azért.

Amiután tagadhatatlan, hogy a magyar boroknak legszebb jövője az északamerikai államokban van: igen valószínű, hogy az amerikai hajósok inkább Hamburgban vagy Bremában szóval az ugynevezett „Nordsee“ kikötőiben keresendik. Ergo: bort lehet ugyan küldeni Triestbe is, de kevesebbet, mint az éjszakai kikötőkbe, mert itt az angolok is hamarabb megkapják.

Ennyi Magyarországról. Hát Erdély?

Szegény ország! Mig területed közepét keresztesít — de nem ám az ország szélén elvonuló — vasutad ninesen, addig minden calculus sisyphusi munka.

De ha Erdélynek vasuta lesz is, gabonát bármennyit termel, kinek akarja eladni? A szomszéd Dunafejedelemiségeknek? A szomszéd Bánátnak vagy Magyarországnak? Szomorú kinézés! Gabonát termeljen tehát annyit, a mennyire szüksége van; mert hogy haszonnal eladhassa, abban geographiai fekvése gátolja.

Erdélynek a világ piacán való reményét a gypjuba kell helyezni, mert naponként növekedik a kaputósok száma; a lótenyésztésbe; lovait éppen úgy fizetik a szomszéd fejedelemségekben s még jobban Triestben; Erdélyben biztos jövője van a stearin-soda gyártásnak; Erdélynek nagy haszna lehetne, ha ugynevezett „Feszt“ (török sapkák) gyártana; hamarabb láthatná el innen az Orientet, mint az alsó-ausztriai és szársz-orzsági gyárak; Erdély borának nagyobb jövője van nyugat felé, mert aránylag véve éppen oly jó mint a magyarországi. Erdélynek mindenek előtt szüksége van, hogy mezei gazdaságában a trágyázás általánosságra vergődjék. Ismerünk városokat, hol a föld ezen leglényegesebb tápszere ingyen se kell, sőt fizetni kell a tulajdonosoknak, hogy kihordják, s a helységek határain a szanczok mellé használatlanul elhanyják. Hiába mondják, nem szükséges. Trágyázás nélkül a legjobb föld is haldadatlant. A nemtrágyázásnak köszönheti a föld kiszáradása s elaprósodásából termő csimaszokot is.

Erdély még sok tekintetben remélhet virágzást.

ALADÁR.

Eredeti beszély.

Gr. Bethlen Zsigmond-tól. *)

I.

Brassó, Erdély városainak legszebbike s legnagyobbika is. A földrajzokban a szászok városának van említve, — azonban legkevesebb szász beszédet hallunk, ha utcáin végig megyünk. Nagy kereskedőváros lévén — mint-hogy rajta keresztül megy minden árucikk Erdélyből Havasalföldre és Keletre — a világ s főként határos tartományaink minden ajku és rendű emberei itt megfordulnak. De nemcsak kereskedés tette nagygyá és széppé ezen szélvárost, hanem maga a természet is, melynek művei minden mesterséget felülmulnak. Bár-mely oldalról közeledünk is Brassóhoz, elragadtatunk e táj nagyszerűségétől. Legelragadóbb, midőn a háromszéki Ölt teréről közeledünk Dobó vagy Hermány felől. Már messziről szemünkbe ötlök, miként terül el előttünk a város, — háttere a legszebb hegylánc által felholdalakulak szégyelvezve. Mintha alakja által emlékeztetné a késő ivadékot, hogy mennyi ügye-baja volt apáinknak a felholddal. E hegy-lánc elején, mely a felhold végpontját képezi, két szembe levő pont tűnik szemünkbe. Balra az úgy nevezett Czenk hegye, melynek teteje, mintegy a város felé van hajolva, s úgy néz ki, mintha védpaizsul akarna szolgálni a mennyből jövő veszélyek ellen. Talán apai-sai görbe torony építői a Czenk látása által jötték torony görbe-alaku építésére. Szembe a Czenkkel a brassói csinos fellegrvár méltóság-

teljesen néz alá a nagy városra, mely tökéletes hatalmában van.

Egy nyári nap estéjén, midőn a hanyatló nap arany sugarait búcsúcsókként lövellé a vörösszégélyzetű hegylánc tetőire, pompás négy lovas fogat rőbögött a Nro 1.-nak nevezett brassói első vendéglő kapuján be. 24 éves ifju ugrott le a szekerről s repült inkább, mint ment fel a hácsókra. Szobájához érve, lekiáltott huszáros berruhába öltözött inasának, hogy sietne a podgyászok felhordásával. S azzal béröhlant, — úgy maga után rántva az ajtót, hogy az egész épület csaknem megrendült. Nyugtalanul járt fel s alá. Összezállt barna haján látszott, hogy azoknak nem szokott állapotja e rendtelenség. Sokat jelentő, fekete szemű lelki küzdés, gyötrelmet jeleit csillogtatták; sas orra méltóságot gerjesztett; mindig mosolygó szája, csinos fekete bajusza alatt egy gyönyörű fogsort tüntetett; de a mostani mosoly nem szelid, hanem boszut jósló volt. Egy szóval Vargyasi Aladár esendes, nyugott állapotban a férfiak legszebbike volt, míg most kedélyizgatottságban borzasztóvá vált, arcának kifejezése.

„Ah! kárhozat... átok...! e hütlén lényre. Miként tudott nekem hűséget szinleni. Oh! én bárgyu, — bolond. Hinni tudtam egy nőnek, ki engem megcsalt. De mily szépek voltak szavai, midőn a „szeretlek Aladár“ — at mondák hazug ajkai. Én szerencsétlen, ki elég kába válek mindezt hinni. — De nem hagyom magam elragadtatni bánatom által. Mit is bántokdjam egy nőért, ki nem tekintve irántai szerelmemet, mással kaczerkodik, míg én falun elfogadására mindent oly jól elrendeztem. — Rögtön lakására sietek, meglepem őket, s ha való, a mit hallottam, ha sejtelmeim nem csalnak; úgy legyen Isten irtalmas bűnös lelkőknek, — megölöm a csábítót.

Jóllehet, nem lesz kedve boldogsága közepett a párviadalhoz, de kényszeríteni fogom; — oly szidalmakat halmozok reá, mik, ha csak egy szikrája a becsületérzésnek maradt benne, elfogadásra bírlandják. Mily jó barátok valánk Zabolai Geizával — és éppen neki kellett engem ily boldogtalanra tenni. Mint jó barátok váltunk el pár hét előtt egymástól, midőn részt vett boldogságomban — s halálos ellenként találkoztunk újból.“

Ilyen s hasonló nyilatkozatai által tanúsította feltékenységtől gyötört és szélsőségekre vezetett kedélyhangulatát. Minden szavából kitűnt, hogy jegyesét, a szép Arkosi Ilon gróf hölgyet szereti, a szeretet legnagyobb hevével, de nem azon érzéssel, mely minket boldoggá tesz. A szeretet, ha feltékenység járul hozzá, nem valódi, nem tiszta; mert azt magasztossá, szellemivé, istenivé, csak is az egymás iránti feltétlen, határtalan bizalom teszi. A hol feltékenység uralg, ott bizalom hiányzik. Szeretből jöhet ugyan feltékenység, de azoly bűn, mit magunkban el kell fojtani; mert ha erőt vesz rajtunk, nines hatalom, mely akadályozza az abból folyó vétkes tetteinket. A mellett ezáltal nemcsak azt kinozzuk, kit félünk, hanem magunknak is gyötrelmet okozunk, mert a legártatlanabb mozdulat, egy hang, egy mosoly képesek a kételyek ezereit felkeltetni bennünk. Ilyen volt Aladár is. Szerette Ilont a legnagyobb hévvel, de a feltékenység annyira erőt vett rajta, hogy azáltal magát nagy kínok martalékául odavetvé.

Az inas felhordván a podgyászt, bámulo tekintetel vetett eddig így soha nem látott úrra, s fejcsóválva raká elő az öltözködésre szükséges tárgyakat. Egy öltöny darab se volt jó, mit inasa elővett; fölhányt minden ládát, mit rákadat a szeszélye parancsolta ruhadarabra. Midőn nem igen rövid idő alatt végre

öltözkéivel, mely a legjobb izlést tanúsította, készen volt, kalapját félrevágva „meglepem őket“ kiáltással elrohant.

„Mi az ördög lelte uratam?“ monda töprendő hangon a hü Miska. „Igy soha se láttam. Olyan szelid, esendes volt mindig. Elindulásunkkor még nyugodt lett, de mentől közelebb értünk Brassóhoz, annál nyugtalanabb lett, — mindinkább unszoló a kocsiát a lovak még gyorsabb hajtására. Bizony, mégis az a szerelem nagy dolog!“

II.

Aladár eszevesztéktől rohant a piac irányában, — mindent eldöntvén, mi útjában állott. A szegleten balra téve, egy igen csinos, erkélyes emeletesház előtt megállott, föltekintett a zöld folyondárral ékített erkélyre, de nem látva azon senkit, a kapun bék, s a grádieson fel haladt. Csöngelésére egy inas felnyitá az ajtót és mély hajlongásokkal üdvözlő fiatal ur-nője jegyesét.

„Honnan van jegyesem?“ kérdé élénken Aladár.

„Nincs!“ volt a rövid felelet.

„Hol van? mikor, kivel és hogy, miért ment el?“

„Egynehány ismerőssel felrándultak a Czenkre. Halmi bárónő ő nagysága oszonnát rendezett a hegytetőn, s ott lesznek a holdfeljöttéig; — a kocsiát 10 órára rendelék a Czenk alája.“

„Zabolai Geiza is ott van?“ kérdé reszketve.

„Igen uram! a Geiza urfi kocsián mentek, Ilon és Margit kísáronny.“

„Hazudsz szemtelen!“ kiáltá rá Aladár, szenvedélyesen megrázzván az inást.

„Bocsánat, nagyságos uram! de ez még is így van.“ Aladár hirtelen észére téve,

*) Idvezeljük szép jövőit novellistáinkot. Szerk.

Keressünk mindenek előtt köszönet! mosolyogjon bárki ezen tanácsra.

A mely országnak közsene van, s ha azt napvilágra hozza, még akkor is lesz kenyere, midőn annyira túlnépesült lesz, miszerint a vasút sínei közt tért is kénytelen pityókával beültetni.

Minek köszöni Angolhon aranyát, minek Belgium, hogy túlnépesültsége mellett lakosai étlen el nem halnak? Tán a nagy polgárosodásnak? Az angol paraszt durvább, neveletlenebb, miveletlenebb tisztelte a magyar paraszt-nál; ez utóbbi saloni ember az angol pór mellett. — A két ország jólétét a köszönnék köszöni.

Béfejezésül csak néhány szót még.

Minden alattvaló hálás örömmel üdvözlí m. kormányunk mindazon böles rendszabályait, melyek a birodalombeli kikötőknek a külföldiekkel való versenyzési kőpességét könnyítik. Ha eddigelé egy s más gyarmati cikketek, a többiek között p. o. a cuba-kávét (mást p. o. a csak Hamburgból s Amsterdamból rendesen érkező, színt vesztő jávait Erdélyben meg se vesznek) Triestből jutányosabban kaptuk, mint bárhonnán; az újabbkori kedvezmények folytán még sok mást is olcsóbban fogunk kapni Triestből.

Ennek tehát, mint már mondók, nem csak Erdély s Magyarország, hanem Déli-Németi honnak a német tenger-től messzebb és az Adriához közelebb eső egész része őszintén örvendhet.

De némely németajku lapok mégis anachronismus-sal vádolhatók, midőn Triestnek, a régi Hanse rovására, felvirágoztatását tisztán német ügynek nevezik. Mert ilyenkor azt kérdehnők: Vajjon Triest német város? Ha az, akkor Hamburg, Brema és Lübeck olasz városok.

Elvégre Triest csak akkor lesz európai kikötő, ha Lesseps Ferdinánd terve sikerül. Ha a suez-i szorosra vonatkozó terv sikerül és az ádriai tenger ezáltal az indiaihoz 2—3000 mfölddel közelebb lesz: akkor nem csak Triest, de Fiume is nem csak Hamburgot hanem Liverpoolt is le fogják tenni. Míg a szoros fönáll, addig minden eszköz csak palliatív. Ebből magyarázható, miért ellenzi lord Palmerston Lesseps tervét.

Y. Z.

A BÉCSI STATISZTIKAI CONGRESSUS.

(Vége.)

Továbbá szőnyegre került volt a párisi gyűlésen, de a bécsi congressushoz lőn utasítva azon kérdés megfőjtése: minő arányban áll a statistika a természettanhoz tartozó, de azért körébe vágó segéd tudományokhoz?

Végül indítványozva volt még a következő tárgyak megvitatása: miként lehetne legcélszerűbb statistikáját adni valamely állam nemzetei különbözőzésének? milyen legyen a betegék és bénák számára létező intézetek és egyletek, valamint az általános egészségügyről készitendő statistika; statistikai kimutatása a földbirtok megosztásának és megterheltségének, valamint e viszonyok évenkénti változásainak; végül a pénz- és hitelintézetek statistikája tekintettel a befolyásra, a mit ez intézetek a nemzetgazdaságra gyakorolnak.

A mint a magas kormány a felől értesült, hogy a mult gyűlés a nemzetközi statistikai congressus 3-dik

összejövetelére Bécsbe tüzte ki, kereskedelmi miniszter lovag Toggenburg ő exciáját megbizta, hogy a gyűlés elé kerülendő kérdések megoldására a különböző miniszteriumok hivatalnokaiól s szakférfiakból előkészítő bizottmányt alakítson. Ebizottmány azóta szakadatlan szorgalommal dolgozott s a mult hó 31-kén megnyitott gyűlés elé egy minden tekintetben annyira alapos munkát terjesztett, hogy a fennebb elősorolt kérdések megoldása a congressusnak igen könnyűvé vált.

A congressus, a mint említve volt augusztus 31-kén nyitott meg, több mint 600 tag jelenlétében, a kik közt 25 kisebb nagyobb európai állam képviselője s Európa legjelesb szaktudósai voltak jelen. A gyűlést kereskedelmi miniszter ur ő exciája egy igen velős beszéddel nyitá meg francia nyelven, valamint általában a tanácskozással francia és német nyelven folyt, s a jegyzőkönyvek is mindkét nyelven voltak szerkesztve; a mi a tárgyalások folyamát kissé lassítá. A tanácskozásokat egyébiránt az egész gyűlés alatt osztály-főnök és a közigazgatási statistika igazgatója báró Czoernig ur vezette rendkívül éles elmével s meglepő ügyes tapintattal. A legelső ülés, miután az ügylet rendét megállapítá s néhány külföldi képviselő jelentését kihallgatta, osztályokká alakult át.

Hat ilyen osztály vette át a programban kitűzött tárgyak feletti tanácskozást s minden osztály jelentéstőn munkálata felől a közgyűlésnek, a mely az osztály végzéseit rendesen jóvá hagyta. A többi ülés tehát részint az osztályok, részint a kül-államok képviselőinek jelentéseivel foglalkozott, a mely utóbbiak rendesen azon intézkedések s munkálatok elősorolásából álltak, a miket az egyes kormányok a statistika érdekében a brüsszeli congressus óta és előtt tettek. Legfeljebb volt ezek közt Törökország képviselőjének jelentése, a mely arról értesíté, hogy a szultán is komoly intézkedéseket tőn államaiban statistikai nyomozások megkezdésére. Általában mind a képviselt államok száma, mind a tett jelentések örvendetes bizonyítványul szolgáltak arra, hogy a század e praktikus irányu s eredményeiben végtelen hasznu tudománya az európai államok kormányaitól mind több és több figyelembe s méltánylásba részesül s a civilizált világ népeit nem csak a legjobb, legcélszerűbb intézkedésekre tanítja meg, de egymáshoz mindinkább közelebb jutni segíti. Felőlő volt azonban, hogy a csaknem összes európai államok közül csak Poroszország és Szárdinia maradt képviseltelenül.

A congressus érdekességét igen nevelte még azon rendkívül számos és nagyon sok becses bíró statistikai munkát, a miket részint az ausztriai kormány egyes miniszteriumai (s ezek közt a só- és dohánygyedárusságról készült részletes kimutatás) részint a külállamok képviselői és egyes szaktudósok a gyűlés elé terjeszték, s a mik egész könyvtárt alkotnak.

A zárulás sept. 5-kén volt, a mikor a közelebbi congressus gyűléshelyül London lőn kitűzve.

Reánk magyarokra nézve még érdekel bir azon körülmény, hogy e congressus volt az első, a melyre magyar statistikusok is meg voltak hiva, s mint ilyenek abban valósággal résztvettek a többi közt a magyar tudós társaság részéről: Fényes Elek, Galgóczy Károly Pestről, jogtanár Kantz Gyula, N.-Váradról, dr. Konek, egyetemi tanár Pestről, Köváry László, Kolozsvárról, dr. Tormay Pestről s a buda-pesti, temesvári, brassói és kolozsvári kamarák titkárai.

GÁMÁN ZSIGMOND.

KÜL- ÉS BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Konstantinápoly. Septemb. 2-án 1857. — Tehát megtörtént a nagyszerű kiegyenlítés mult szombatn, a megaragudott négy hatalmasságok tolmácsai a fényes kapunál megjelentek, s kormányaik nótáját átadták a külügy-ministernek.

Ugyanazon nap Cabul Effendi a porta első tolmácsa, a francia, orosz, szárd és porosz követeknél megjelent, s a kormány magas elégtűtségét tolmácsolta, ez által a diplomatia megszokadt madzaga össze volt bogozva.

Vasárnap reggel a sasok, s az illető czimerek lelepleztettek, s a zászlók felvonattak. A követek követelték hogy ágyulovések tudassák hangos szájaikkal ezen kibékülést, de a porta ezen szokásaival ellenkező követelést megtagadta; a béke meglebbe, a hatalmas tolharcz után, majd meglátjuk mi leend az eredménye, a két Oláhországra nézve ezen politikai tragi-comediának.

A dunatorkolati előmunkálatok megkezdettek, két terv nyújtott be, egyik Nopoling porosz mérnöké, mely a sulnai ágat akarja felhasználni, ezen munka négy millió osztrák aranyba kerülne, s négy év alatt lenne kész, a második terv, mely Anglia pártolását bírja, a Szt. Györgykart akarja felhasználni, ez bár hosszabb ideig tartana, hinni lehet, hogy a porta, ha érdekeit fel tudja fogni, ezen utolsó fogadandja el, ez által az orosz ágyuk el lennének kerülve.

A Duna-feketetengeri vasut vonal közel van a létesüléshez, a szultán fermánja már szerdán elment Londonban, a társulat tőkéje 300,000 fontra megy, mely 3000, 100 fős actiákra van fektetve, ebből 200 Angliába már el is költ, 500-at a porta tartott meg alattvalói számára, s így csak 500 lenne még elhelyezendő.

Ezen vonal Csernovodától (mely a Duna torkolatától 200 a. mftre van) kezdődend s a Feketetengeren lévő Kustendereiig menend, hol a társulat egy biztos kikötőt építend.

Ezen vonal csak 38 és 1/2 mf. hosszú, de 250 mfdel röviditendi meg az útát Csernovodától Stambulig, s kikerültette a dunai út legbajosabb részét.

A társulat neve: Compagnie de chemin de fer Jottomán du Danube et de la mer noire, különben a társulat egészen angol az elnök Mr. S. Cunard, alelnökök: W. P. Price parlamenti tag; — G. B. Paget, s. Beale parlamenti tag, — S. Lewis, W. Neval, itteni mérnök Barkley, londoni mérnök Liddel és Gordon.

Az engedmény feltételei következők:

A török kormány biztosítja a társulatot, hogy a Duna ezen vonalán semmi más vasúti engedményt nem adand a határidő betételeig.

A határidő 99 év a kiigazítástól számítva, melynek elteltével az egész vonal ingyen a kormány tulajdona leend, kivéve a gőzkocsok s wagon-nokat, melyeknek becsü szerinti árát a kormány kifizetendi a társulának, — ugyszintén a kormányra szálland a kikötő raktáraival s egyéb épületeivel együtt.

A távirát a társulat csak magány vasúti ügyekre használandja.

A társulat tartozik a török katonai csapatokat félárért szállítani.

Egy török kormányi biztos fog a munkálatok s a feltételek gondos végrehajtására felügyelni.

álta, hogy az inas előtt igen messze hagyá ragadtatni magát indulathetvől. Telt erszényt dobott lábaihoz s távozott.

(Folytatjuk.)

M. CORMICK-FÉLE ARATÓ-GÉP.

„Hazai gazdánknak is mindinkább törekedniök kell, tudományosan áthatni üzletüket; mert a kár mellett szőgyen is, ha mivel ember arról, a mit tesz, magának okot adni nem tud.“

A „Mezei gazdaság könyve“ érdemtelen kiadói ezen jellegével nyitják meg hazánk gazdasági korszakának vezér-könyvét: szent a törekvés! szent az igé! — üdv és áldás ünnepeinek minden betűm ennek s nemzetünk méltánylata jutalmazza amazt!!! — s vajjon idvezelt olvasó! ezen Magyarhon szőgyenében, Pesten, foganszott jelige, nem szől-e hozzánk is, Erdélybe kebelezett testvérekhez? — és ha igen, vajjon miért bir oly kevés hatás-sal? vajjon miért nem tudjuk hivatásunkat fölfogni, s tiszteletre méltó jó testvéreinkkel lépést tartva haladni? vajjon miért sántikálunk mi? midőn ők Európa színonalán, bámulatos óriási lépteket képesek tenni! Ugy van, erdélyi gazda-társak! Mi még a kezdet kétes zajának habjaival küzdünk, midőn Királyhágón túli rokonunk, a már meghódított elemeken böles uralommal rendelkeznek.

Messze, igen messze vinne, messze háttaramaradásunk részletes fejtegetésébe ereszkedni: — azért többeket, a sokat elhallgatva, csak közelebbi tényekről szőlok.

Ugyanis e folyó 1857-dik évben a t. cz. gazdasági-egylet böles eljárásából, de külön-

sen a gépészeti szakosztály erőlyes elnöke, mlgs Tisza László ur hathatós indítványából, az arató-gép, a gépek anyja; ájtott a Királyhágón, mintha vizsgálni akarná — vajjon mi legyen annak oka, hogy a természet által áldott s pazarul ékített hazánkban a bevándorlott gépek, nagybárá a padlásra, vagy, mint népünk nyelve mondja, a hiuba kerülnek? mi talán annyit tesz: hogy meghiusulnak.

Beérkezvén hazánk kies völgyébe a minden méltánylattel fogadandó gép-anya, midőn Csucsánál a Körösnek ragyogó tükrebe pillantva, mellét tüzetes csinnal borító 12 — mond tizenkét — érdemjelben bizakodva, (melyeket alább lesz szerencsénk az olvasóval egyenként megismertetni) édes diadalérzettel számolna egy 13-dik érdem-koszoru aratására — gúnyos kacaj kíséretében, ezen szavak hallásának körében:

Järe ducse o masine,

Numá sz'ájbe domni lok;

In pod szel ásáze binye:

Oá szel czipe in fok.

Másfelől hangzik:

O predelit cára, māj mult bány pe estye:

Kit o kreskut krisu; in zece aj pestye.

Ezenközben megjött Gámpé Marczis is, ki minden kétségen kívül jelenleg Erdélynek leg-alább második gépésze (de nem verhetnek győkeret, tanának a csucsai kopár sziklára híngett magvai). Gámpétől egyszerre tizen is kérdek, hogy mi legyen az esmeretlen gép, mire ő felele: — esztá o szecseré! erre tobben hangoztaták visszatörölőlag:

Nuj modru sze szecseré!

Omu fer' de szecseré!! há há há.

Ilyen gúnykacaj és elmélkedések kíséretében lépé át hazánk küszöbét Mack Cormick annyi dícsőséget aratott arató-gépe, s megér-

kezvén fővárosunkba: hogy egyebet elhallgassunk! Augustus 1-ő napján, az ugynevezett patai-út bal oldalán, népes gyülekezet kíséretében, hiányos alkalmazás mellett is, mint mindig az értelmes párt méltánylatát kívívta — s egyszersmind értesíté jelenlévőket, miként gépek sikeres használata csak úgy lehető, ha a nélkülözhetlen előzmények el nem mulatvák: p. o. alkalmazott hely, pontos tiszta mütétel, t. i. trágyázás, szántás, vetés, boronálás, hengerezés sat. s mindezek fölött, értelmes kezelés és abból kifolyó előszeretet a gép iránt.

Es már most kérdem, ki kételkedhetik abban, hogy ha a gépanya érintett szerény föltételei teljesítve leendnek, akkor a béhozott gépek, magok célzainak nálunk is, mint egyébutt és a testvérhonban csálhatlanul megfőtelendnek.

Igyekezünk tehát az előtűzött homlok-írat értelmében, tudományosan áthatni gazdasági üzletünket, s törekedünk megmenteni magunkat azon szőgyenítő helyzettől, melyből kifolyó hibáink rossz és káros eredményeit, most a helyre, majd az időre vagy talán éppen a gépre fogni kénytelenítettünk. — Ide alkalmazandók következő homlok-írat szavai is.

Hazánk mezeje egy világ.

S ha benne tudomány-világ

Világít a munkásságnak:

Világa a boldogságnak.

De ha vak előítélet

Vezérli a munkás kezét;

Ugy az Isten-áldott téren:

Nyomor, kín, kárhozat terem.

Most lássuk gép-vendégünk rövidbe foglalt életrajzát!

Főltalálattal s szerkesztetett eredetileg

Chicajoban, az amerikai egyesült államokban Mack Cormick által, javítottatott Burgess és Key által Londonban. A döntés sajátos és kitűnő előnye ezen gépnek, verseuytársai fölött, mely javítás rajta a mult évben történt: ugyanis a gabona levágtatván, archimedesi csigákkal ellátott hengerek által tovább-tovább hajtva, a gép jobb oldalán kijelölt helyen, földre szálltatik folytonosan jól képzett rendben s fölszedés és körözésre alkalmas állapotban; miáltal az is eszközöltetik, hogy a következő sor vágásakor, a gépet vonó lovak elől, minden kalászkok eszedvők, s így legkisebb taposástól is megmentvők.

Továbbá, fentebbi ígérőnket is bevállandók, elősoroljuk gép-vendégünk, vagy is mint-hogy már meghonosult nálunk, mondhatjuk gépünk 12 kitűntetéseit.

1-ször. 1855-ben az angolországi kir. földm. társaság első jutalmát nyerte: 30 font sterlinget.

2-ször. 1856-ban ugyanazon társaság első jutalmát: 15 font sterlinget.

3-ször. 1851-ben a világ-kiállítás nagy-érdempénzt nyerte.

4-szer. 1851-ben az éjszak-lancashieri k. földmívelési társulattól jutalmaztatott.

5-ször. A kelet-cumberlandi földm. társulat első jutalmát kapta Carlisleben.

6-ször. 1852-ben a Sheffieldben tartott yorkshirei nagy kiállítás első jutalmát nyerte.

7-szer. 1852 Durhammege első jutalmát kapta Sunderlandban.

8-ször. 1852-ben nyerte az eskütszék kedvező ítéletét a cirencesteri királyi földmívelési collegium előtt tartott 9 napi nagy próbát alkalmával.

(Folytatjuk.)

E mellett a kormány sok előnyös engedményeket adott a társulatnak például, hogy a vasúthoz, az építéshez tartozó minden cikkük vámmentesen szállíthatók egész 10 évig a társulat által, hogy a vasúti hivatalnokok adófizetés mellett foglalhatnak földet lakházaik számára sat.

Egy más angol társulat Mr. Price, Larkins és Joyee a Sampson-Siva-i vasút felett egyezkednek, ezen vonal 250 a. mf. hosszú lenne. A vállalkozók tőkéje 4.500.000 font s a biztosítékul leteendő összeg 25.000 font. Előlegesen e vonal csak Amasiáig menend, ennek elkészültével Tokat-ig s onnan Sivaig fog folytatni. Ezen vonalra az engedményi-kérelmek már a szultánnak beadottak, s a társulat reményli, hogy ma-holnap a fermán meg fog jelenni. Minő óriási átszökése egy ország rendszeres fejlődésének. Törökhonnak előbb leendene vasútai, mint székérutai.

Redclife a szultántól kieszközölte azon engedményt, hogy az Indiába szállítandó hadsereg Suez-en átvitessék, azonban ezen engedmény csak ezen hadjáratra leendő érvényes.

A mult levelemben írt lóverseny, mult hétfőn egészen angol-modorba ment végte, kivéve festői keveréket a szép keleti öltönyökhöz, egy-egy szomorú kipurst bűgő gerleivel, egy-egy óriási olánt mentesse terjedő ágaival, minden angol színt aordott magán. A bírák tribunjába lehetett látni az ősz Redclifet, ki a versenyt patronizálta, a követségek s több nagy pascháknak jelen voltak ez ünnepélyen.

Nem untattak a futtatás részletes leírásával, csak azt említem meg, hogy a mulatók örömeit csak hamar elzavarta egy irigy felhő, mely álnokul támaszkodott az égre, s nemsokára elővágatván elkezdte önteni a záport, s volt cizcize futás s több cifra selyem ruha elázása — annyira, hogy az utolsó futtatás a Handicap nézői (a bírókon kívül) csak a sötét felhők voltak.

(Vége következik.)

Tasnád, (vége). Továbbá vana tasnádi ref. egyháznak egy nagy kincsbányája a legkitünőbb bort-termő három darab szőlőjében, és ezek a rossz gondnoki kezelés miatt több siskát termeltek mint bort, míg végre legközelebbi években egy practicus gondnokot nyervén az egyház B. M.-ban, a szőlőművelésre nagy gondot fordított, s így ismét megnyitott az egyház kincserét; csak hogy a munkálattal nép-kegy levén, arra nézve is igen jó lenne előre nézni, s a végre bizonyos ingatlan alapot állítani elő; mert lehet e egyház gazdag, mint ritka más, de lehet minden jövedelme mellett is oly szegény, mint a melynek egy kr. jövedelme sincs; — azért kutassuk fel a tért, melyen felvirágzásra nézve a jövedelmi forrásokat meg többszörözhetjük, egyházunknak kell legbecesebb, legféltőbb kincseinek lenni; segítsük észszel, erővel.

Közelebbi eszések alkalmával tengeri-vetéseink, új erőt nyerve, neki indultak a növesnek, s így remélünk enged legalább közepes termést. — Gazdasági háztartásunkban alkalmasint nagy fordulatot, legalább változást fog előidézni az éppen most megjelent cseléd-könyv kiadása, mert mint mindenütt, városunk is el van halmozva sok rossz, erkölcsiségben alásüllyedt cseléddel. — Külömben a cseléd-könyvektől sem kell csudákat várnunk, hanem ha magunk kívánjuk javítani, s nem rontani cselédeinket.

Ezelőtt csak egy félszázaddal is keresve-keresték sárgaló aranyokért gazdag lengyel zsidók borainkat, és most alig akad egy m. szigeti borvevő. Miért mi most is úgy kezeljük borainkat, úgy miveljük szőlőinket, mint régen, mégis nyakunkon vész a sok bor; — megváltottak a viszonyok! Hasztalan is várjuk azt az időt, hogy így rázzuk le magunkról a borral bajoskodást, más módhoz kellene nyulnunk. Városunk 565 hold területén legkedvezőbb égalj alatt, sok bornak jut birtokába; s melyre tett egész évi munkája sokszor bérét sem kapja meg, és marad földhöz ragadt szegény pénztelen, szüretkor előáll néhány összeszóvetkezett bor-speculans, ígér a borért, a mit akar, és a termelőt kénytelen odaadni, mert fél, hogy később annyit se kap, és pénzre van szüksége; ha nem adja, akkor később vagy maga elfecsérli, vagy kántorkor aprónként elméri és nincs haszna semmi. — Ha a közégségi előjárás szíven hordaná a város jólétének előmozdítását, felvirágzását, e tárgyban sok üdvös intézkedést létesíthet, például: maga a város haszonbérlet levén, míg városi bor van, addig a másutt, s főleg Zilahon divatozó szokás szerint, nem engedné meg, hogy idegen helyekről, Bélytekről, Korondról, s máshonnan mindenféle silány bort hozhassanak be és a kocsmákban tasnádi helyett árulhassák. *)

Még arról van szerencsém értesíthetni e lap olvasóit, hogy a Szilágyság ér-menti része, vagyis az új felosztás szerint a tasnádi járásbeli ev. ref. papok, és tanítók megérte a kor-igényeltel, szükségeket, olvasó-egylet meg-alapítását határozták el, melynek további fejlődéséről annak idejében bővebben.

Hogy iskolai ügyünk, mint szerte a nagy Magyar-haza sok részében nagyon rendezetlen állapotba van, s fo-

rog a régi slendrián kerékvágásban, nincs mit tagadni. Hány helység van, hol iskola-ház ugyan volna mindenütt, de tanító nincs; ha van is, nyári funkciójára a templomi éneklés. — Mindszent, Kávás, Körös, Szödemeter, Kőselei szülő helye, tanító nélkül vannak. Szodoron, Hatvanban, Pacsalban, M. Csaholyban, T. Szarvodon meg a tanítók vannak tanítvány nélkül. Pelében azt mondják, hogy is kiesiny az iskola szoba, nem férnek be a gyermekek, hát inkább ne is menjédes gyermekek, őrizzék a libát, jobban megfértek a mezőn. — Peér pedig dicsérendő kivétel, ott a szülők átlátják, hogy csak az iskolába való járatás folytonossága által adhatnak gyermekeiknek legnagyobb, legjobb örökséget. Szakácsi, Sz. Király, Ákos, Mihályfalva is felküldi azokat iskolába, kik a liba-legelőn nélkülözhetők, ezek száma sem főlös ám. Jó lenne a most megjelent tanügyi orsz. kor. lap szabályait szigorubbán teljesedésbe venni, s a ker. hivatalnak a mulasztásokról időszakonként tudomást szerezni. Különben marad, a mint volt hajdanában.

Piaczi ár. Tasnád, aug. 21 és 28-án, új élettel rakva volt gabona-piacunk: T. buza 2 ft. 18 — 20 kr. kétszeres, 1 ft. 30 — 50 kr. rózs, 1 ft. 20 — 36 kr. árpa, 1 ft. zab, 48 — 54 kr. tengeri, 1 ft. 48 kr. p. osztrák mérője.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

— Gróf Mikó Imre ö nmaga hó 19-kén fővárosunkból elutazott Bécsbe, legfelsőbb helyen országos Múzeum-egyletünk alapszabályainak megerősítését eszközölni. Hozza az ég mielőbb örömdetes hírrel körünkbe vissza!

— Folyó hó 18-án a Múzeum-egylet választmányja gyűlést tartván gr. Mikó ő exca házában, elhatározatott, hogy a gróf Kemény József beszéltetett könyvgyűjteményében azon könyvek, melyek már eddigi nyirkos tanyák miatt pusztulásnak indultak, kiválasztván, kiszáritassanak. A munkát már elkezdődött, az eddig látott könyveknek többnyire csak margói rothadtak el, a sorokat veszély nem találta. Egyébaránt nem felelt nagy az ily sérült könyvek száma is.

* Hujh, beh irgalmatlan hűvös szellők lengedeznek! Épen megvesz az Isten hidege! Vége szőlőinknek, semmi se lesz töröküzainkból! — ily érzékeny panaszkot lehet nálunk hallani didergő emberektől. S valóban pár nap óta oly dermesztő hideg járta át levegőnket, hogy a legmelegebb téli öltönyt is elbírjuk, s mint látjuk, már bundák is léptek ki, jelölt annak, hogy a szücsök tavasza kezdődik. A népetlen, pusztá sétatérén sárga lombos fákat és a gyalui havasok némely tetőin hó-süveget láthatni. Mondják, hogy tegnapelőtt éjjel valóságos fagy volt. Bár legalább az a „fla travers“ is befagyta, a melyen velünk s áttelemben valami iskolai növendék reggeltől estig furgulyáz, hogy az Isten akárhová tegye a fülbemászó művésztével együtt! Valódi martírság hallgatni e felhangokon játszott „Hortobágyi pusztán fúj a szél,“ meg Beh fent repül az a fecske ... stb-féle nóákat és forradalom előtti polkakat.

* Az europaszerre elterjedt, tudományos berlini folyóirat: „Magazin für die Literatur des Auslandes“ egyik legközelebbi számában olvassuk a következőket: A „Magyar Nyelvészet“ című folyóirat második évfolyamának negyedik s ötödik füzetében kiadó Hunfalvy urnak két fontos cikkét olvassuk: „A mordvin nyelvről“ és Gyergyai munkáját (A magyar nyelv sajtáságairól. Kolozsvár, 1856). Az első cikket különös tárgyalás alá fogjuk venni, mint szintén Fekete J. ur bevégzetlen munkáját is a daco-roman nyelvről Gyergyai ur művét a kiadó igen melegen ajánlja, miután a szerző éles tapintata rendesen rátalál az igazra a hazai szólás-módok körüli vizsgálódásai közben. Gyergyai ur azon alapelvből indul ki, hogy csak az élet nyelvé, s nem az írókét kell figyelemmel kísérni, ha hasonló vizsgálódásoknál igaz uton kívánunk maradni; e célból ő egy ideig lakott is a legistább magyar néptörzsek, mint a jászok, kunok, székelyek stb. közt, s ellesvén beszédbeli sajtáságait, igen szép eredményhez is jutott. Egyebek közt állítja, hogy maga az egyéni jellem is a nyelv sajtáságaitól függ. Hunfalvy ur ezt nem írja ugyan föltétlenül alá, de bizonyára joggal állítja, hogy egy, idegen befolyásoktól a lehetőségig megóvott anyanyelv nemcsak igen sokat tesz az értelem művelésére, s az itélőtehetség és jó ízlés gyakorlására, hanem magában rejti egyszerűen a népsajtság védpaisztát is stb. — E derék porosz folyóirat, mely a magyar irodalom fejlődését néhány év óta több figyelemmel kezdi kísérni, arról már nem egy alapos és jóindulatú lehelől ismertetést adott, a melyeket figyelemben tartani napi sajtónk egyik legelső kötelessége lenne.

— Vettük Szalay László „Magyarország története“ ötödik kötetét. Dicséretünk keveset tordhatunk ahoz, melyben ezen alapos történetírás, nemcsak a hírlapok, de a közvélemény bírálata előtt is részesült. Kérdésen kívül ezen kötet méltó folytatása az előbbieknél, s nemcsak valóban díszes kiadása adja érdekét, de azon szoros kritikával dolgozott tartalom, mely Szalayt egyik legalaposabb történetírónká emelte, kincsévé teszi azt, nemcsak az egyes családok könyvtárának, de kincsévé az összes nemzet irodalmának. Lelkünk mindig örömmel telik el, midőn legkijelöltebb íróink által gazdagítva látjuk nemzetiségünk azon egyetlen életbiztosító kincstárát, hova értelmességünk összege van lerakva: nemzeti irodalmat. Előszóval fogunk ezen mű átolvasásához, mely 1646-tól 1699-ig foglalván magában a magyar történetet, s benne Erdélynek egyik legnevezetesebb korszakát, kétszeres érdekléssel bírhat előtünk, s lehető észrevételeinket méltán igényelheti; de méltán azt is, hogy e derék mű, hazánk keblében is illő szétterjedés által megtehesse közműveltségünkre idves hatását.

Értesítvény. Nyilatkozat a magyar „Kosmosz“ ügyében! Midőn a t. tudományos közönség figyelmét e világhírességsű munka, mely eddigi egyetemes ismeretünk gyűjteményének, az ellesett természettörvények és tevékenység összefoglaljának, önmegismerésünk (az legfőbb feladatunk!) felé vezénylő örök fűny napnak, szóval a természet titkos működése, annak különböző alakzatokban uralkodó lánczolat egysége nyilatkozatának mondható, — magyar nyelven leendő megjelenésére kitűzött határnap közeledtével felhíni bátorítok: legyen szabad a t. tu-

dományos olvasó előtt ez alkalommal két lényeges dolgot kiemelni: 1. Hogy e mű csak előleges aláírás általi biztosítás után fog egészen megjelenhetni, miután a tetemes költség fedezésére csak egy gazdag pénzűtő vállalkozhatnék; és ez okból bocsátott fordító — a t. tudományos közönségnél e mű tudományu mű iránti rokonszenvről mintegy kutaszolni kívánván — „Aláírás!“ és nem „Előfizetés!“ ivotel ki. Nem is veendő rossz néven senki, ki a mai könyvkeleti viszonyba csak félig megpíg is be avatva, hogy fordító ezen terjedelmes művet, az 1-ső füzet megjelenése (sept. 14) után is, csak az egész műre, vagy legalább a megindított (jelenleg III. könyv) kötetre 2 ft 30 kr pp. lefizetés mellett, adandja; és pedig azon egyszerű okból, mert a II-ik füzetből kezdve már csak annyi példányt szándékozik nyomtatni, mennyi az aláírtak száma leendő, és azontul, ha a kiadhatásra elegendő szám meglesz, havonként nem egy, de legalább is két füzetet adand; ki tehát a megjelenési napig aláír, a mellett, hogy füzetekenként 8 krral olcsóbban kapja a munkát, melyet tudomány magyar egyének nem birni, csakugyan nyelve és irodalma iránti vetkes közönysőség bélyege lenne, — azon édes öntudattal is bírand, hogy ezen a világirodalom gyöngyének mondható műnek, — mely szerzőjének „Humbold Sándor“ bárónak a „nagy“ elnevezés mellett a legnagyobb uralkodók tisztelget, és díszjelét, 1858-ban Felsőleges Császárunk Berlinbe léte alkalmával szintén, mint III. Napoleon francziák császára által legújában a becsületrend nagy keresztjével feldíszesítést szerző meg, — nyelvünkönki megjelenését, és ezáltal a bent foglalt legszükségesebb ismeretek a német nyelvet tökéletesen nem bírók számára leendő megszerzését előmozdítja. II-ik lényeges dolog az, hogy az eddigi aláírások oly csekély száma, miszerint nem hogy fordítási díjra, vagy nyomtatási költség, de egyedül a hirdetésekre sem elégségesek; és ez így áll azon műnél, mely minden művelt nemzet nyelvén már megjelent, azon országokban is, hol a német nyelvet alaposan aránylag sokkal többen bírák mint nálunk; és tudományosságukban is inkább, mint mi, elbizakodhatnak. — Sztétküldött aláírás ivotel kérem beküldeni, a vidéki t. tudományos közönség levéláttal aláírhat akár t. Ráth Mór ur könyvkereskedésében, akár alulirt fordítónál. Miksics Imre.

Gabona ár. Sept. 17-ről 1857. Bécsi-mérőjű p. p. Tisztabúza 3 ft 43 kr. Egyébúza 2 ft 48 kr. Rózs 1 ft 56 kr. Árpa 1 rtf 56 kr. Zab 1 ft — kr. Török 1 ft 54 kr. Pityóka — f. 40.

K Ü L F Ö L D.

— A legújabb tengerentuli posta hírei szembetűnően kedvezők az angolokra nézve. A fölkelők, a tudósítás szerint, a reájok nézve legelőnyösebb időszakot, míg az angoloknak csak eddigi Indiában volt erejével állottak szemközt, eredménytelenül elvesztették. Ezennel szükségképpen még kevésbé lehet előnyre számítaniok, mert Campbell thnok már segély-csapatok kíséretében megérkeztek. Delhi ugyan még a fölkelők kezében van, de az angolokra nézt azis elég, hogy még általában foly az ostrom, mert attól lehetett tartani, hogy a fölkelők a Delhi alatt levő, pár ezer emberből álló angol sereg el is verik, ha ugyan meg nem semmisítik. Ha már az Indiában eredetileg létezett csekély angol erőn sem voltak képesek a fölkelők határozott előnyt nyerni; minő reményök lehet, ha az angol segélyerők megérkeznek Indiába? Ide járul még, hogy mind Agra mind Lucknou ou folyást tartja magát. Havelock thnok Lucknou alá érkezését jul. 31-re várták, s eképp elég akadályokra kellett ugyan találnia, hogy Cawnpur körül július közepén kivírt háromszori győzelme után nem juthatott Lucknou fölmentésére, hol pár száz angol védte magát 15 — 20,000 ember ellen, de mint a tudósítás mondja, jul. 30-án ismét győzelmet nyert a fölkelőkön.

E kedvező tudósításokhoz Londonból sept. 15-ről járulnak ezen ujak is: Delhiből három kirohanást vertek vissza az angolok, kik részükéről 500 embert vesztek; Biltur erődtől ellentállás nélkül elromboltak. A „M. Post“ 15-ről jelenti: Nena Sahib családostul meggyilkolta magát hirszerint. Más sürgönyök jelentik: Nicholson ezredes Delhi felé vonuló lázadókat egészen megsemmisített. Ditavoreban négy ezred föllázadt. Egy ottan levő angol ezred a lázadókat megtámadván, közülük 800 embert föbe lölt. Kolaporeban egy bombay-ezred föllázadt, de hirszerint elnyomatott a lázadás.

— Cambridge herceg, a hadsereg legfőbb parancsnoka, közhírré teszi, hogy minden gentleman, ki a hadsereghez 100 ujonczot hoz, a kik nem lesznek ifjabbak 18, s nem korosabbak 23 éveseknél, s toborzottaik a kellő vallási, nevelési, s erkölcsi bizonyítványokat felfutják mutatni, tisztli ranggal léphetnek a hadseregbe.

— A franczia sajtó s közönségnél általán véve nem találhatni valódi rokonszenvet Angolország iránt. Örövendenek, hogy az angol góg megfenyítetik. Hogy a franczia kormányra az indiai események nagyon kellemetlenül hatnának, alig lehet felténni; befolyása azon arányban növekszik Európában, a minőben növekszik. Angolország zavarra Ázsiában, s nem tartozik éppen a lehellenségek közé, hogy egyszer a császárhoz segélyért fordul szövetségese.

A császár a chalonsi táborba utazása előtt kevéssel úgy nyilatkozott, miként meg van győződve, hogy az indiai háboru legkevesebb, három évig fog tartani.

— A „Czas“ sept. 2-ki bécsi levele szerint: a franczia és orosz császár összejövetele nem csupán udvarisági cselekmény. Bizonyítvány politikai kérdéseket fog-nak megvitatni, e célból kísérik uralkodóikat a külügy-miniszterek. Europa a párisi kötés végrehajtására várt.

*) Az ily egyedáruasság helytelen volna.

Az ázsiai események nem csupán Angolországot érdeklí. Az indiai fölkelés minden órán végzettségessé válhatnék Afganisztán és Persiára nézve. Hány provisorium nincs Európában! Hogy Oroszország mindezen körülményekben, az öt illető befolyást maga részére akarja biztosítani, az iránt, nincs semmi kétség, Oroszország azonban a párisi kérés óta ugyiszlva félre állott. Az első lépés, mi által ismét az európai Areopághoz közeledik Franciaországtól eredt. Talán megtörténik a tökéletes házzállás is, ha a stuttgarti találkozás az Osborneban föltett czélok és határozatoknak megfelel. Az elvek és érdekek solidaritásának politikája általános szükségessé látszik válni. A világbéke szükségesség, s ha kölcsönös egyetértés nem fog hiányozni, az európai hadseregek nagy leszállításáról fogunk hallani.

U J P O S T A.

— Ha nem fog is valószínű a párisi távirat sept. 14-ki jelentése, miszerint hirdik, hogy az orosz czár és Viktoria királynő közt Franciaországban összefövetel leend: már az is jellemző, hogy általában ily hírekkel lehetnek. Anglia legalább a bécsi angol követ bizalmas közlése szerint minden gyanakodás nélkül tekinti a két barátságos érzelmű császár összefövetelét, — szó van a porosz királyi találkozásról is, ha Stuttgartban nem, tehát Darmstadtban, s ha ott sem, akkor meg Párisban. Az ötödikről — Ausztriáról — még mindig nincs szó, — azonban az „Ind. b.“ párisi levelezője azzal nyugtatja meg erőszben a világot, hogy ezt korántsem kell Franciaország és Ausztria közti meghidegülés jeléül venni; szerinte az ausztriai császár távolléte azon hidegségnek lesz tulajdonítandó, mely a bécsi és pétervári kibéníték közti uralkodik.

— A „P. L.“ bécsi levelezője szerint valószínű, mi- képp mind a francia követ, Bourqueney báró, mind az angol követ, Sir Hamilton Seymour, igen kielégítő felvilágosításokat adtak Bécsben a francia császár- nak, Sándor császárral összefövetelét illetőleg. Az angol kormány teljesen nyugodt azon nyilatko- zatok következtében, miket az osbornei értekezleten tett a francia császár. A francia s orosz bécsi követek f. hó 20-kán Stuttgartba elutaztak.

A stuttgarti találkozásra vonatkozó hírek mind ösz- szeszevágók arra nézve, hogy a Dunafejedelemiségek ügye a tanácskozás főtárgyát képezendi, s hogy azon utak fognak megfontoltatni, miket e kérdés európai congressus elé hozatalát tehetségessé tehetni. A Porta és Ausztria köz- tudomás szerint, ellenzi e tervet, de utolsó perczben al- kalmasint ők is engedni fognak. Anglia most már valószí- nűleg az orosz-francia részen lesz található. A porosz kormány szintén, habár Ausztria mindent elkövet is azt eddigelő követelt politikájától ellériteri, a mivel ausztriai császár ö Felsége berlini utazása összefüggésben látszik állani, mint a mely éppen a stuttgardi összefövetel per- czében akar történni.

— A diváni választások Moldvában csakugyan folynak, s e perczig az uniora nézve kedvezők. Külö- nösen a papság, mely első lépett fel a küdtéren, Orosz- ország, azaz: az egyesítés mellett szavaz. Az unionista jelölt 137 szót kapott, miatt az antiunionista csak kettőt. A papság befolyása a népre nagy lévén, gondolhatni, hogy az unio érdekében derekasan fognak dolgozni. Mind- amellett is a „Nord“ nem ment minden kételytől. „Az el- ső lépés megtörtént,“ kiált fel ez orosz csatlós, de kér- dés: követni fogják-e a többi osztályok? Vagorides még mindig ellensége az unionnak.

LEGUJABB POSTA.

Konstantinápoly, sept. 9-kén, mult vasárnap Thouve- nel, a szultánnal volt audientia.

Következő nap Boutenif az orosz követ volt kihál- gatásán, a nagy úrnál mind kettőjük látogatásának czélja volt a szultánnak a szerencsés kiegyenlítés örvendetes hírét meg vinni.

Éppen e perczben következő távirati tudósításról ér- tesültem: Danilo a montenegrói herczeg Cet- lignébe meg gyilkoltatott: — mit ha még nem tudnátok, ezennel közli veletek. *)

BAKALUM.

*) Egy lap sem hozta még e nevezetes hirt. Szerk.

Nyílt tér.

T. cz. Szűcs Márton urhoz! — Önnök a M. Futárhoz küldött azon levele alatt, melyben az udvarhelyi bál eredményéről emlékezett, neve nem lévén ott, Boudvári ur éppen nem tudhatta, hogy azon levélnek összefüggése van azon összevaggal, mely ön neve után közöltetett a Múzeum részéről adako- zások sorában; s így tökéletes joggal állította: hogy azon bál jövedel- mének a Múzeumba tett adakozások sorában nem vette észre. Bizony mondjuk, hogy mindnyájan így voltunk, míg éppen a Boudvári vitája által ki nem derült, hogy azon névtelen levélnek az ön neve után pénzrel összefüggése van. Azóta tudjuk, hogy azon 125 pfírtot ön küldöt- te Vida urhoz, Vida ur kunyilatkozta, hogy az még nála van, s így a dolog tisztába jött már. Ugyan miért folyjon tovább egy meddő és né- zetünk szerint méltánytalan polemika. E kis erdélyi lap, bizony fontosabb dolgokkal van előzőlve. Tehát engedjen meg ön, ha Boudvári elleni nyi- latkozásra semmi jogosultságát nem látván, azzal lapunk szífé terét el nem foglaljuk. Győződjék meg, hogy Boudvári felszólalása éppen uraságo- nak használt legtöbbet, mint a mely ezen pénz körüli eljárását felderítet- te; s melynek folytán sem ön, sem más, mi vádál sem terheltethetik.

Bécsi börze. szeptember 17-kén. Erd. urbéri papír 78. Magyar urbéri papír 78³/₄. Nemzeti kölcsön 83¹¹/₁₆. Arany da- rabja 4 fr. 57¹/₂ kr. Ezüst 5¹/₈.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Urbér kárpótlási tőke utalványozás

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. aug. 13 ról 7471 sz. a. tudatja, hogy Szent- páli Lajosnak berendi birtoka után 335 eft. 40¹/₄ kr. kárp. tőke van utalványozva. A köve- telések bejelentendők f. é. octob. 25-keig. Tár- gyalása f. é. decemb. 28-kán d. e. 9-kor.

A dézs-megyei cs. k. törv. szék f. é. aug. 12-ről 3663 sz. a. tudatja, hogy Szász Dá- nielnek ördögkúti birtoka után 869 eft. 10 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A kö- vetelések bejelentendők f. é. octob. 19-keig. Tár- gyalása f. é. decemb. 19-kén, d. e. 9-kor.

A zilah-megyei cs. k. törv. szék f. é. aug. 10-ről 1816 sz. a. tudatja, hogy Gencsi Ig- nácznak ilosvai, lomperti és hosszumezei bir- toka után 1558 eft. 8 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések bejelentendők f. é. octob. 10-keig. Tár gyalása f. é. decemb. 16- kán, d. e. 9-kor.

A brassó-megyei cs. k. törv. szék f. é. aug. 29-ről 5144 sz. a. tudatja, hogy Móné An- talnak a venicei birtoka után 683 eft. 31¹/₄ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A kö- vetelések bejelentendők f. é. novemb. 2-ig. Tár- gyalása február 10-kén d. e. 9-kor.

A dézs-megyei cs. k. törv. szék f. é. aug. 12-ről 3744 sz. a. tudatja, hogy Cziko Antonia Boér Antalnak bádoki birtoka után 2839

eft. 48³/₄ kr. kárp. tőke és járuléka van utalvá- nyozva. A követelések bejelentendők f. é. octob. 19-keig. Tár gyalása f. é. decemb. 19- kén d. e. 9-kor.

A zilah-megyei cs. k. törv. szék f. é. aug. 10-ről 1817 sz. a. tudatja, hogy Bartha Sá- muelnek kémeri birtoka után 1132 eft. 51³/₄ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A kö- vetelések bejelentendők f. é. octob. 10-keig. Tár- gyalása f. é. decemb. 11-kén, d. e. 9-kor.

A zilah-megyei cs. k. törv. szék f. é. aug. 10-ről 1814 sz. a. tudatja, hogy özv. Gencsi Dánielnek halmási és hosszumezei birto- ka után 727 eft. 30¹/₄ kr. kárp. tőke van utalvá- nyozva. A követelések bejelentendők f. é. octob. 10-ig. Tár gyalása f. é. decemb. 12-kén, d. e. 9-kor.

A zilah-megyei cs. k. törv. szék f. é. aug. 10 ról 1815 sz. a. tudatja, hogy özv. Bölöni Gáspárnénak lomperti és hosszumezei bir- toka után 1508 eft. 38³/₄ kr. kárp. tőke és jár-uléka van utalványozva. A követelések beje- lentendők f. é. octob. 10-éig. Tár gyalása f. é. decemb. 12-kén d. e. 9-kor.

A zilah-megyei cs. k. törv. szék f. é. aug. 13 ról 1867 sz. a. tudatja, hogy N. Ju- liánna Dobai N. nének kis dobai birtok után 650 eft. 26¹/₄ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések bejelentendők f. é. octob. 30-áig. Tár gyalása f. é. decemb. 30-kán d. e. 9-kor.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(39)

Cs. k. kiválts.

Anatherin szájvíz.
POPP G. J.

gyakorlati fogorvostól Bécsben, a várban Goldschmied- utca 604 szám alatt.

E szájvíz hasznossága mellett 1000-nél több bizonyítvány szól a legjelesb tekintélyektől, valamint a naponként emelkedő fogyasztás is, mely a birodalomban szinte 200 raktárt tett szük- ségessé, azt bizonyítja, hogy e szernél, a szájj minden betegségeiben, jobb nincs.

Minden üvegeseknek hasonló alakja van, mint az itt álló kicsinyített rajzolat, és saját pecséttemmel van ellátva. Minden raktár köteles egy üveg szájvizet csak 1 f. 20 pkron árulni.

Kapható e szájvíz

Kolozsvártt Wolff J. gyógyszerész, Beszterczén Dietrich Samuel, Brassóban Kinn és Klokner, Fejérvártt C. M. Megay, N. Szebenben Zöhrer és J. Popp, Segesvártt J. B. Misselbacher, M. Várárhelyt J. D. Fogarassy, Szász-Régenben Dietrich és Wachmer, Szászvároson J. F. Leonhard, Tordán Wolff Gábor uraknál.

Bizonyítvány.

Felhíva érzem magam a Popp, bécsi fogorvos úrtól felallt Anatherin szájvizet mindenki- nek ajánlani, a ki foghús-vérzesben szenved vagy rossz fogai vannak, minthogy magam is hasz- náltam s valóban a legjobb hatását tapasztaltam. — Znaim, jun 1854.

Walter János s. k. polgár Znaimban.

(212)

Valódi schneebergi

(6-6)

NÖVÉNY-ALLOP

mell- és tüdőbántalmakban szenvedőknek,

orvosi rendszabály szerint a leghasználatosb friss növényekből sajátoltva WILHELM FERENCZ neu- kircheni és BITTNER GYULA gloggnitzi gyógyszerészek által készítve

Ára 1 üvegesének használati utasítvánnyal együtt 1 ft. 12 pkr.

Két üvegesénél kevesebb nem rendelhető meg.

Két üvege bepakolásáért ládácskába 10 kr. pp. számíttatik.

Megrendelések, a díjak bérmentése után azonnal gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

A főraktár

BITTNER GYULA

gyógyszerésznél létezik Gloggnitzban.

Továbbá: Kolozsvártt: Wolff János gyógyszerésznél; Brassóban: Gyertyánffy, Tordán: Welts Samuel; és Wolff G. gyógyszer. M. Várárhelyen: Braun József és társánál; Aradon: Phobst F. J.; Temesváron: Kraul János; Lugoson: Arnold József; Verseczen: Carnass J.; Pancsován: Graff W. K. gyógyszer; Kubinyban: Czitkewsd Balázsnál.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.

(250)

Sz. 774.

Árverezési hirdetmény.

A sz.-keresztúri cs. k. járási-hivatal mint bíróság által ezennel köz-hírré tétetik: hogy a kolozsvári cs. k. megyei törvény széknek f. évi szeptember 3 ról 8055 civ. szám alatt tett átirata folytán a gróf Bethlen János Kis-Bunon lévő csödtömeghez tartozó marha darabok egy mint: egy angol telivér 6-10 éves Cícero nevű mén- lő, egy barna fehér foltos 11 éves Virgoncz ne- vű vak kanca, egy barna 10 éves Szarvas nevű kanca, egy barna 10 éves Málna nevű kanca, egy barna 10 éves Csinos nevű kanca, egybar- na 8 éves Vezér nevű k. nca, egy barna 8 éves Forgó nevű kanca, egy barna 5 éves Bujdos nevű paripa, egy barna 4 éves Rózi nevű kan- ca, egy barna 4 éves Tatar nevű ménlő, egy barna 8 éves Büszke nev. rokant paripa, egy szürke 10 éves Kigyó nevű kanca, egy barna 2 éves Omer nevű ménlő csikó, egy barna 1 éves Grizelda nevű kanca csikó, egy barna 1 éves Fegyveres nevű ménlő cs. kő, egy szürke 1 éves Jovial nevű ménlő csikó, egy barna 1 éves Bella nevű kanca csikó, egy tarka 1 éves Szaresa ne- vű kanca csikó, 5 darab bival tehén, 2 darab bival tehén borjú, 3 darab bival bika, 10 darab spanyol kos, 100 darab ürü (herél kő), 70 da- rab 1 éves spanyol kos, 250 darab spanyol anya juh, 61 darab 1 éves juh, 200 darab idénibárány.

Két határ időben u. m. 1857 october 2-án és 30 kán Kis-Bunon a gróf Bethlen János ur udvarába mind kétszer reggeli 9 órakor rögtönki fizetés mellett a többet ígérőnek elfognak adatni.

Hová a vásárolni szándékozók azon meg- jegyzéssel hivatalnak meg hogy az árverezési fel- tételek ezen hivatalnál a rendes hivatalos órák

(241)

STEIN JANOSnál Kolozsvártt és **WITTICH JÓZSEF**nél Maros- vásárhelyt kapható:

GALGOCZI KÁROLY, Mezei-gazda, népszerű gyám és vezérkönyv a mostani viszo- nyokhoz alkalmazva füzve . . . 1 ft. —
TÓTH LŐRI CZ. gyakorlati útmutató urbéri ügyekben füzve . . . 2 ft. —
LAUKA GUSZTÁV. A vidék társas életi szín- és arnyrajzok 2 köt. . . 1 ft. 40.

EREDETI HALOTTI IMÁK.

előfordulni szokott alkalmak- és esetekre.

Irta **MEDGYES LAJOS.** Ára 1 ft. pp.

alatt meg láthatók.

Sz.-Keresztur, sept. 11-kén, 1857. cs. k. járási-hivatal.

(249)

(3-13)

Proháczi és Társa Londonból.

Lakásukat Kolozsvárra tevén át, ajánlják legdivatosabb készítményeiket, minők: Legujabb divatu boárok 2 ftől 10-ig. Victorinek 3 ftől 12-ig. Mantillak 20 ftől 35-ig. Minden rendű Muffok 3 ftől 60-ig. Itt még nem látott Afrikai bőrből kész lt Muffok 10 ftől 12-ig. Biber férfi mellények 22 ftől 30 ig. Bber sapkák 10 ftől 12-ig. A iztól átnem ázható tengeri kutya kabá- tok 36 ftől 45-ig. Biber kesztyűk, lábkosarak 5- ftől 8-ig. Különbféle férfi kabátok 35 ftől 110- ig. Minden alaku bundák 32 ftől 120-ig. És min- denmely bőrok nagyobb mennyiségben.

A vásárló delnök és uraságok fenczimzett kere kedésünkben tehetik szives megrendelé- seiket.

Videkről jövőmeg rendelések a meghatáro- zottár megküldése mellett pontosan teljesíttetnek.

Mindenféle szűcs portékák kitűsítátnak, meg újítátnak vagy becséréltetnek a legutányo- sabb árron.

(242)

(7-9)

Haszonbérbe adandó jószág.

Kolozsvártt két órányi távolságra fekvő, mintegy 600 hold terjedelmű, hajdan gróf Mikes Kelemen-féle, részjószág

AJTONBAN.

a jövő 1858-dik év januárius 1-ső napjától kezd- ve, több évre haszonbérbe adandó.

Bővebben értekezhetni a tulajdonossal Aj- tonban, Kolozsvártt pedig ügyvéd Szentiványi Ferencz ural, külső-szénátcza, 49. szám alatt.

(3-6)